

Sobota 13. novembra
Stanislav, Kostja
Sonce vzhaja ob 7.02, zahaja
ob 16.37. Dolžina dneva 9.35.
Luna vzhaja ob 15.14, zahaja
ob 3.16
Jutri 14. novembra
Borislava, Kremen

Tavčar
na sv. Franciška 22, 1 nad
Telefon 45-27

Tavčar
na sv. Franciška 22, 1 nad
Telefon 45-27

LIHOVANA MIZARSHA DELAVNO
Tavčar
ca sv. Franciška 22, 1 nad
Telefon 45-27

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - SVETOGORSKA ULICA 42 - TEL. 749

Novi občinski svet in Slovenci

Italijanski desničarski časopisje se je začelo razburjati, ker je baje začela krožiti po Gorici vest, da bodo zastopniki DFS uporabljali pri svojih govorih na občinskih sešanjih slovenski jezik, ker je ta pravica zajamčena Slovincem ne samo po osnovnih človeških zakonih, ampak tudi po mirovni pogodbi. Pravijo — ti listi namreč — da je še sama novica o tej nameri povzročila val razburjenja med Goričani in da bi tak korak izrazil pri prvi seji, ki bo danes zvečer, močan odpor.

Razumeli bi, čeprav bi ga ne opravičevali, odpor italijanskega govečih mešanov, če bi prišla skupina Slovincem n. pr. v Milan in tam zahtevala, da govori na mestnih sejah v slovenski in da jih prevajajo poseben tolmač njihove govore. Toda tu v Gorici živimo Slovenci že polnih 1300 let, na naš, z našim znanjem se stotisočkrat pogojeni zemlji. Volvci, ki so izvoljeni zastopniki DFS, so se pred volitvami sestavili program ali pa zanj glasovali. In v tem programu je tudi točka, ki pravi, da bodo Slovenci zahtevali dvojezičnost po občinskih uradih. Vsek polnopraven občan ima pač pravico govoriti v svojem lastnem jeziku in enako pravico ter celo dolžnost do tistih, ki so jim poverili, da jih zastopajo v občinskem svetu, imajo zastopniki DFS.

Vsakemu pametnemu in uvidnemu človeku se bo zdelo čudno in nerazumljivo, da bi se razburjal ob tem, če bodo Slovenci govorili na občinski v slovenski. In prav Italijani, ki se tako rada ponašajo s svojo staro kulturo, bi morala pokazati toliko uvidenosti in narodne strpnosti, da bi jo tako uveljavljanje osnovnih pravic ne smelo razburjati.

Pri tem gotovo ne mislimo na tiste zaslepljene šoviniste, ki se jim toži po časi, ko je fašizem prepovedal slovensko besedo v šoli, cerkvi in po vseh uradih. S takimi ljudmi, ki so že enkrat pripeljali Italijo na rob propada, pa jih to ni izmordilo, da bi ne nadaljevali po isti poti, je vsaka beseda odveč. Vendar upamo, da je poleg nje še mnogo pametnih ljudi, ki vedo, da se tem, če bomo slovenski zastopniki, ki govorili v svojem jeziku, Italijanstvo v Gorici še ne bo propadlo in se tudi svet ne bo podrl.

Tudi ne drži izgovor, da je treba se to zahtevati počakati, ker Italija doslej ni bila vajena ravnati z narodnimi manjšinami, kakor se je nedolgo izrazil. To je gola laž, ker Italija ima že od leta 1860 slovensko narodno manjšino, ki se je po prvi svetovni vojni dvignila nad pol milijona. Narodna manjšina je torej bila in še kakšna, le imperikalizem in šovinizem vladavine jim ni priznal nobene pravice. Potek dogodkov in zgodovinska nujnost, je prišla sedaj do položaja, da ni moglo več preko narodne manjšine, ki ima v svetu ogromne zagovornike. Pa bi se kljub temu radi izognili na kakšen način tej obveznosti.

Toda naše v borbi prekaljeno ljudstvo je budno in se ne bo pustilo opehariti za svoje pravice. Solidarnost demokratičnih množic vsega sveta mu bo v tej borbi v pomoč in opora, dokler ne dobi vseh pravic, ki mu po božjem in človeškemu zakonu pritožijo in med temi tudi svobodna raba slovenskega jezika na domačih tleh.

Izredna skupščina
Nabavno-prodajne zadruge
v Gorici
Vabilo
Prihodno nedeljo 14. novembra ob 10. uri bo v dvorani »Bricko« v Standrožu izredna skupščina gosnake nabavno-prodajne zadruge z o. l. a sledenim dnevnim redom:

1. Otvoritev in poročilo;
2. sprememba členov 7, 20, 24 in

26 zadržnih pravil po novem zadržnem zakonu 14. novembra št. 1577;

3) slučajnosti.

Ker zahteva člen 20. zadržnih pravil nad polovico vseh zadržnikov, da se lahko sklepa o spremembi pravil in mora biti navzoč no, so vsi člani naprošeni, da se udeležijo skupščine. Kdor tega ne more, naj pooblasti sočlena, da ga bo zastopal.

Novo besedilo pravil, ki se ujemajo z novim zakonom, je naslednje:

Člen 7: Najmanj 10 odstotkov vsakoletnega prebitka se mora pripisati k rednemu rezervnemu skladu. Preostali poslovni prebitki se pripisajo skladu, ki se po potrebi in po razpoložljivosti denarja ustanovi v vrhu dosege ciljev zadržne, ki so navedeni v členu 2. zadržnih pravil. Vendar pa sme skupščina skleniti, da se pripisajo celotni prebitki k rezervnemu skladu.

Člen 20: Besedilo »eno uro po dohodnem času« se nadomesti z besedilom »pri drugem sklicanju«.

Člen 24: Odpade v celoti.

Člen 26: Po likvidaciji se preostala imovina izroči dobrodelnim ustanovam (to določa skupščina).

Novo stanovanje ne bodo rešila stanovanjske krize

Ze več mesecev je v gorški občini v teku gradnja 32 ljudskih hiš, od katerih se dvigajo nekatere v Standrožu, druge v Stražicah, v Cerju pri Podgori in na levem bregu Soče v bližini ločinskega mostu. Te hiše so že nekaj časa pod streho in sedaj dovršujejo samo še notranja dela ter bodo menda kmalu toliko dograjena, da bodo lahko dovolili vselitev novim stanovanjem.

Vsega skupaj bo v teh novih hišah 204 stanovanj, ki jim bo občina dodelila po svoji uvidenosti. Baje je bilo predloženih za dodelitev stanovanj v teh hišah kar 1400 prošenj, ki jih sedaj preučuje posebna komisija. Med prošenci so po večini begunci, mnogo pa je tudi domačih ljudi, ki jim je vojna porušila domove in jih sami niso mogli še obnoviti.

Zanimivo bo, kakšen postopek bo občina uporabila pri dodeljevanju teh stanovanj; ali jih bo delila v prvi vrsti res najpotrebnejši ali bodo imeli prednost priporočenci. Naj bo kakor koli, ne bo lahko stvar najti nepristranske rešitve pri tako ogromnem številu prošenj za razmeroma piščo število novih razpoložljivih stanovanj. Le majhna delu prosilcev bo možno ustrediti in zato se mora večina brezdomcev in vojniškoskodovancev pripraviti, da bodo še prihodnjo zimo prebivali v zaslih bivliških, z vsemi težavami in trpljenjem, ko so s tem v zvezi. Zato je nujno potrebno, da pokrajinska uprava nadaljuje s pospešeno gradnjo novih ljudskih hiš, ker le na ta način bo oblažila veliko stanovanjsko krizo in obenem preskrbelo delo in kruh številnim delavcem, ki jim sicer grozi brezposelnost.

Gostovanje Dunajčanov v Gorici

Kot smo že na kratko pisali, so gostovali v sredo zvečer v kinodvorani »Vittoria« na Travniku potujoči umetniki dunajskega ljudskega gledališča. Celoten ansambl šteje sedem članov.

Med Goričani, zlasti med Slovenci, je vladalo za predstavo precejšnje zanimanje in so bile že popolne vse vstopnice razprodane. Vendar smo opazili med predstavo pri občinstvu, da je pričakoval nekaj več, kakor pa so mogli nuditi malotrvajni umetniki, ki so se sicer potrudili in so precej dobro izvedli posamezne točke.

Najprej so vsi skupaj zapeli avstrijsko pesem o domovini. Morda najboljše vlogo vsega programa je bil solo Hansa Lieberta na citre, ki je pokazal veliko spretnost v izvajanju in igral z občutkom. To se je poznalo tudi pri občinstvu, ki ga

je poslušalo v najboljši tišini in mu živahno ploskalo.

Gornjestaški plesi v narodnih nošah in spremeljiva godbe Schrammela sta nas močno spominjala na plesne prireditve po naših gorskih vaseh. Pohvalimo naj še Herto Noll in Eriko Hodi, ki sta s svojim petjem, zlasti pri karakterističnem alpskem »jodlanju« pokazali veliko izloženost glasov in dobro pevsko rutino.

Vsa prireditve je trajala približno poludrujo uro. Po končani predstavi je mnogo poslušalcev pomenilo, da bi lahko tudi mi Slovenci večkrat organizirali prireditve, ki bi bile na takini umetniški višini, kakor je bila prireditve dunajskih umetnikov in ki ne zahteva prevelikih priprav ali pripomočkov. Vsekakor bi bilo vredno upoštevati to mnenje, ker naše kulturno mrtvilo v Gorici predloži traja in bi bil že čas, da se zopet počivši in razmahne kulturno prosvetno življenje naših društev.

Zborovanje upokojenecv Mestne hranišnice

Upokojevcj mestne hranišnice so vabljani na zborovanje, ki bo v nedeljo 14. t. m. ob 11.30 v beli dvorani (Sala bianca) na goriskem županstvu. Na zborovanju bodo razpravljali o ureditvi pokojnikov. Vse zainteresirane vabimo, da pridejo na zborovanje točno ob napovedani uri.

Globe v oktobru

V letošnjem oktobru so mestni stražniki in policiji naslojili 173 glob za razne prestopke goriskim občanom. Med temi globami jih je bilo 24 za prestopke po cestnem pravilniku, 81 za prestopke mestnega prometnega, 12 za prestopke mestnega pravilnika, 23 za prestopke za zelenjadnem trgu, 31 zaradi nerednega držanja psov in 2 zaradi prestopka pri vozovnem prometu. Konjederer je v oktobru »aretil« 45 psov, ker jih je našel, ko so se klatili brez gospodarja.

KINO

VITTORIA, 17: »Jaz te bom rešila«, I. Bergman in G. Peck.
VERDI, 17: »Zeleni dešini«, L. Turner in V. Hefflin.
CENTRALE, 17: »Zeleni dešini«, L. Turner in V. Hefflin.
MODERNO, 17: »Plesalka iz Singapure«, Crosby in D. Lamour.
EDEL, 17: »London

PETDESET LET DELUJE

Moskovski hudožestveni teater

ki pomeni najvišji vzpon svetovne gledališke umetnosti

M. KEDROV, SEDANJI VODJA HUDOŽESTVENEGA TEATRA V VLOGI TARTUFFA

Prebivalstvo Sovjetske zveze in najodličnejše osebnosti v svetovni kulturi slave petdesetletnico Moskovskega hudožestvenega gledališča. V zgodovini odrske umetnosti ni na svetu gledališča, ki bi bil za razvoj gledališke umetnosti tako važno, kakor je Hudožestveni teater (umetniško gledališče).

Ustanovitelj tega gledališča Konstantin Stanislavski in Vladimir Nemirovič-Dančenko sta si zadala naloge, da popolnoma reorganizirata odrske umetnost. Hotela sta sicer ostati zvesta dragocenim realističnim tradicijam ruskega odra, toda tako da bi ga osvobodila vsega, kar je bilo površno in lažno in s tem zaviralo razvoj prave umetnosti.

Za vse od prve predstave (A. Tolstaja «Car Fjodor Ivanovič») se je videlo, da se je rodilo gledališče, ki je drugačno od vseh gledališč, ki so jih ljudje doslej videli. Izredna resničnost in lepota ljudskih scen sta dajali novemu gledališču svoj pečat.

Do leta 1905 je trajalo srečno obdobje umetniškega razvoja mladega gledališča. Takoj si je pridobilo pozornost občinstva; privlačevalo je gledalce z resni pripravi, s svojo sposobnostjo prikazovati najbolj aktualne probleme tistega časa.

Lenin je že l. 1901 pisal: «Odlično igranje v Hudožestvenem teatru, ki je vsem dostopen. Vedno se rad spominjam predstave, ki sem ji lani prisostvoval...» Najbolj plodovito obdobje v življenju mladega gledališča je bilo, ko je se posvetilo predvajanju del A. Čehova in M. Gorkaja. Anton Čehov je s pronicavostjo genialnega umetnika opazil socialna in duhovna protislovja, značilna za njegove sodobnike, ki so se odkrili samemu o neviht, ki naj bi zavržila po zemlji in porušila filistestvo, ki oklepa moderno življenje.

KONSTANTIN SIMONOV, CIGAR DRAME SO DOŽIVELJE V IZVEDBI HUDOŽESTVENEGA TEATRA VELIK USPEH. (Karikatura Kukurinikov)

Se mnogo dlje kot Čehov je na revolucionarni poti šel Maksim Gorki, umetnik, ki je bil organsko povezan z ljudstvom in v čigar delih se je odražala borba za osvoboditev ruskega delavskega razreda. Dela Gorkaja, ki jih je dal Hudožestveni teater, — «Molomešani», «Na dnju», «Otroci sonca», — so vsebovala jasen protest proti carističnemu režimu, javno obtožbo režima zemljiških posestnikov in meščanov. V delih Gorkaja je delovni človek že uravnal svoja široka ramena in iz njegovih ust so prihajale revolucionarne besede, ki so natele na široko odobravanje občinstva.

Bila so sicer v življenju Hudožestvenega teatra tudi nekatera obdobja, ko je zapretilo kako umetnostno napako. Tako je po udušitvi prve revolucije l. 1905, ko je divjalo esto črni, in pod težkim jarmom cenzure gledališče dajalo včasih široka ramena in iz njegovih ust so prihajale revolucionarne besede, ki so natele na široko odobravanje občinstva.

Velika oktovska revolucija je dala Hudožestvenemu teatru možnost močnejše regeneracije njegove realistične umetnosti. «Če je kako gledališče iz prejšnje dobe, ki ga moramo mi rešiti in ohraniti za usoko ceno, je to seveda Moskovsko umetniško akademsko gledališče. Te Lenineve besede dokazujejo, kako zelo je komunistična partija cenila realistično umetnost tega gledališča. V tej Lenini sodb je bil izražen odnos sovjetskega ljudstva do Hudožestvenega teatra.

Ob spominu na prve predstave revolucionarnih let je Stanislavski pisal: «Gledališče je dobilo novo poslanstvo, odprlo je vrata najširšim slojem občinstva, tistim milijonom ljudi, ki doslej niso imeli možnosti, da bi uživali kulturne vrednote.» Novi množični gledalec je presenečal igralce s svojim odnosom do gledališča, s svojo ljubeznijo do umetnosti. Gledalec ni prihajal v gledališče zgolj za kratke čas, ampak s pričakovanjem nečesa važnega, česar se nikoli ni videl. In tako je umetnost, ki se je v letih pred socialistično revolucijo zdela včasih gledališkim delavcem nekaj nekoristnega in brez kakega cilja, je sedaj začela doživljati močnejšo.

Hudožestveni teater ni iskal nove revolucionarne umetnosti v

pravil je «Vstajenje» in «Ano Karenina» po genialnih romanah Lea Tolstaja, podal krasno gledališko interpretacijo Gogoljevih «Mrtev duša», sijajno odigral nekaj dram Gorkaja. Postavil pa je na oder tudi Čehovlje «Tri sestre» in novi režiji Nemiroviča-Dančenka, Dickensove «Pickwickovci», Beaumarchaisove «Figaroovo svatbo» in še druga odlična dela.

Med vojno proti fašizmu je Hudožestveni teater odgovoril na pričakovanje ljudstva in privredil predstave globokih in patriotskih del kot so «Fronta» Kornejčuka, «Ruski ljudje» Simonova, «Preiskovanje v globino» in «Mornariški častnik» Krona. Herojsko domovinske vojne je gledališče pozvalo po vojni v delih «Zmagovalci» Čirskova in «Dnevi in noči» Simonova.

Na koncu preteklega sezone je Hudožestveni teater prikazal delo, ki je posvečeno sovjetskemu kolhozemu naselju. Delo se imenuje «Na vsakdanji kruh» in ga je napisal N. Vira. Gledališče dela tudi sedaj brez prestanka pri ustvarjanju iger, ki prikazujejo stvarnost in življenje sovjetskega ljudstva. Tako je tudi na dan svoje obletnice 27. oktobra gledališče prikazovalo dramo sovjetskega dramatika Alekseja Surova «Zelena pota, ki obrav-

gledališko umetnost sedanjega doba.

Hudožestveni teater je imel čisto odločujoč vpliv na nadaljnji razvoj gledališke umetnosti v Sovjetski zvezi s tem, da je v svojih studijih vzgojil genialne odrske učitelje kot Evgena Vahtanga, Alekseja Popova, Jurija Savadskega, Alekseja Dikija, Rubena Simonova, ki so danes vodje najvažnejših sovjetskih gledališč.

Po petdesetih letih življenja more Hudožestveni teater s ponosom gledati na prehojeno pot. Našel je skupen jezik z milijoni sovjetskih ljudi in z boljševiško napredno koncepcijo vzgojil igralce novega tipa, ki so z vso predanostjo v službi ljudstva.

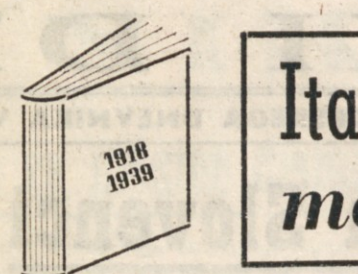
Hudožestveni teater ima obudovalce in posnemovalce po vsem svetu. To gledališče, najvišja manifestacija ruske sovjetske kulture, je postalo last svetovne kulture.

(Po Bojadževu)

CORRADO ALVARO

(Nadaljevanje iz sobotne številke) Pri pisateljskem ustvarjanju je navada, da vse dejanje vrtil okrog glavnega junaka in njegovega okolja. Vsaka zgodba se opira na kontrast med obema in na nuno dopolnjevanje. Italijanska proza te dobe pa ni sledila temu razvoju, ampak je v kratkih in zgostitvenih predstavah skušala prikazati nekako odkritost, ki opu-

šča vsako dialektično igrro nasprotujočih si oblik. Le počasi in polagoma se je razvijala nova proza. Previdnost in potreba raziskovanja so narekovali pisateljem opreznost. Le počasi so šli navzgor in pravi roman jim je bil kot nekakšen cilj, ki bo dosegel vse v daljni bodočnosti.

PREKO MALODUSNOSTI V NOVO DOBO

Po dolgotrajnih zavijanjih in blodnjah je tudi italijansko pripovedništvo krenilo na nova pota. Tako je Pea objavil «Podstrežje» in «Rozalijo», Bontempelli «Ljudje v času» in Palazzi «Sestre Materassi», katera dela imajo že večji pomen in večji umetniški podloga. Tem so sledile še nove moči kot Corrado Alvaro, C. E. Gadda, Comisso in Angioletti, ki pa so še ena-

se niso počutili gotove v daljših delih.

Slovstvena kriza je postala dejstvo in pisatelji so začutili potrebo, da pobegnejo iz preteklosti ter da uberejo novo pot vere in resnice. Še vedno so jih mučili domi in negotovosti, vendar je bila njihova težnja po dobroti in bratstvu vedno močnejša. Ta težnja pa se ni pojavljala samo pri nekaterih pisateljih, ampak tudi pri starejših majstroljih, ki so hoteli prelomiti s tradicijo in kreniti po poti novega duha, novega sloga in novega žiljenja. Tako je literarni razvoj, čeprav ločen od političnega, sledil narodnemu izživljanju in izražal željo in voljo po obnovi, na razvalinah starega sveta, ki se je že podiral v svoji onemo-gljosti in puhošti.

Najvidnejši znaki te dobe so

malodusnost in pesimizem pisateljev, ki so se izogibali stikov s človeštvom in nuzično takli varnega zavetja. Moravia, Pirene in Quarantotti Gambini kažejo začetne znake neke vrste realizma. Pesimizem, adurativnost in kritika imajo še vedno nekako statičnost, ki se končuje v pustilnosti in se nazadnje uklanja konformizmu. Nekateri pisateljem služi ta pojav kot izhodisce v fantazijo in aventuro, v neki boljši in oddaljeni svet, kjer vlada svoboda in lepota.

Iz te dobe tik pred drugo svetovno vojno je ostala v italijanskem slovstvu desetina knjig, s katerimi skuša italijanska proza priti iz provincializma na ev